

## Česká filharmonie

*„Se Semjonem Byčkovem v čele a Simonem Rattlem jako hlavním hostujícím dirigentem má Česká filharmonie jistotu, že se dostane na mezinárodní výsluní, které si zaslouží.“*

Richard Fairman, The Financial Times, 28. února 2024

Česká filharmonie, která vstupuje do 129. sezony, odehrála svůj první koncert 4. ledna 1896 v pražském Rudolfinu. Koncert dirigoval Antonín Dvořák a součástí programu byla i světová premiéra jeho Biblických písní č. 1 až 5. Dnes se orchestru dostává uznání nejen za kanonickou interpretaci hudby českých skladatelů, kterou propaguje od svého založení, ale i děl Dvořákových přátel Johanna Brahmsa, Petra Iljiče Čajkovského a Gustava Mahlera, který v roce 1908 s Českou filharmonií uvedl světovou premiéru své Symfonie č. 7.

Česká filharmonie a dirigent Charles Dutotit otevrou 129. sezonu, která je součástí Roku české hudby 2024, dvěma provedeními Dvořákova klavírního koncertu spolu s Berliozovou Fantastickou symfonií. Sólista Daniil Trifonov je jedním ze tří umělců, kteří se k České filharmonii připojí v New Yorku v prosinci 2024 v rámci Českého týdne v Carnegie Hall. Orchester přiveze do New Yorku tři programy, v jejichž rámci vedle klavírního koncertu zazní také Dvořákův Koncert pro violoncello v podání Yo-Yo My a Koncert pro housle s Gilem Shahamem. Tyto koncerty doplní Mahlerova Symfonie č. 5, tři symfonické básně ze Smetanovy Mé vlasti a Janáčkovy Glagolská mše, v níž se k České filharmonii připojí na podiu Carnegie Hall Pražský filharmonický sbor.

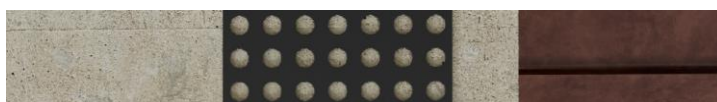
V několika minulých sezonách se do středu zájmu Semjona Byčkova při práci s Českou filharmonií dostal Gustav Mahler a nový komplet jeho symfonií pro Pentatone. První dvě nahrávky cyklu, Symfonie č. 4 a č. 5 byly vydány v roce 2022, o rok později je následovaly Symfonie č. 2 Vzkříšení a Symfonie č. 1. Na nedávné provedení Mahlerovy Symfonie č. 3 naváže Semjon Byčkov v sezoně 2024/2025 Pátou a Osmou symfonií. U příležitosti padesátého výročí úmrtí Dmitrije Šostakoviče bude dirigovat jeho Koncert pro violoncello a Symfonii č. 5 na zájezdech do Vídně, Amsterdamu, Londýna, Paříže a Brugg. Pod taktovkou Semjona Byčkova zazní rovněž Brahmsova Symfonie č. 2, Schubertova Symfonie č. 2, Bachova Mše h moll a Beethovenova Symfonie č. 2.

Pod taktovou Jakuba Hrůši, hlavního hostujícího dirigenta České filharmonie, v nadcházející sezoně zazní méně hraná díla Pavla Zemka Nováka, Vladimíra Sommera, Josefa Suka a Luboše Fišera. Hrůša s filharmonií přinese českou hudbu také na letní festivaly Elbphilharmonie Sommer, Rheingau Musik Festival a na BBC Proms. Vedle Jakuba Hrůši se hlavním hostujícím dirigentem České filharmonie stává i světově proslulý sir Simon Rattle, který v sezoně 2024/2025 uvede Weillovu operu Sedm smrtelných hříchů, Dvořákovy Slovanské tance a Janáčkovu Glagolskou mši. Vedle trojice titulárních dirigentů se k České filharmonii vrátí Tomáš Netopil, Giovanni Antonini, Ingo Metzmacher, Alain Altinoglu a James Gaffigan, debutovat budou Nathalie Stutzmann, Alan Gilbert a Lukáš Vasilek.

Ve slavné minulosti České filharmonie hrála roli geografická poloha v srdci Evropy i dramatické politické dějiny českých zemí. Jejich výmluvným symbolem je Smetanova Má vlast. První úplné provedení Mé vlasti se konalo v roce 1901, v roce 1925 ji Václav Talich uvedl na prvním koncertě filharmoniků, který byl přenášen rozhlasem, a pět let poté se stala prvním dílem, jež orchestr nahrál na desku. Když Joseph Goebbels za nacistické okupace požadoval, aby Česká filharmonie vystoupila v Berlíně a Drážďanech, Talich dal jako vzdorné gesto na program právě Mou vlast. Tutéž skladbu pak v roce 1945 řídil Rafael Kubelík na „koncertě díkůvzdání“ za čerstvě osvobozené Československo. V roce 1990 si vybral Mou vlast znovu na program koncertu u příležitosti prvních svobodných voleb v Československu. O třicet let později se Semjon Byčkov rozhodl připomenout tuto historickou událost provedením celého cyklu v Rudolfinu na prvním Koncertě pro svobodu a demokracii. Jako připomínku svého vztahu v Smetanově Mé vlasti Česká filharmonie vydala u příležitosti dvoustého výročí narození Bedřicha Smetany novou nahrávku celého cyklu pod taktovkou svého současného šéfdirigenta Semjona Byčkova.

Orchestr již v počátcích pomáhal prosazovat hudbu Bohuslava Martinů a v roce 1919 uvedl premiéru jeho České rapsodie. Podrobný seznam českých děl, která Česká filharmonie uvedla pod vedením Václava Talicha, zahrnuje mimo jiné světové premiéry Half-time Bohuslava Martinů (1924), Janáčkovy Sinfonietty (1926) a pražskou premiéru Janáčkovy Tarase Bulby (1924). Propagátorem hudby Martinů byl i Rafael Kubelík, který poprvé uvedl jeho Polní mši (1946) a Symfonii č. 5 (1947). Karel Ančerl pak dirigoval Českou filharmonii v roce 1956 při premiéře skladatelových Symfonických fantazií (Symfonie č. 6). Rapsodie – koncert pro violu a orchestr Bohuslava Martinů v podání Antoine Tamestita bude v roce 2024 na programu Koncertu pro svobodu a demokracii.

Praha odedávna přitahovala hudební skladatele, mimo jiné i Wolfganga Amadea Mozarta, který nelitoval dvousetpadesátikilometrové cesty z Vídně, aby zde v roce 1791 řídil premiéru své opery La Clemenza di Tito. Beethoven



zamířil do Prahy dvakrát, při návratu v roce 1798 provedl premiéru svého Klavírního koncertu č. 1. Jeho Sedmá symfonie byla zkomponována nedaleko, v dnešních Teplicích. Mahlerův vztah k Praze byl ještě silnější. Tento skladatel, narozený v české vesnici Kaliště, ve svých třidvaceti letech dirigoval v Královském městském divadle v Olomouci. Do Prahy poprvé přijel řídit orchestr Nového německého divadla a poté tu v roce 1908 s Českou filharmonií uvedl ve světové premiéře svou Symfonii č. 7.

Prvním světově proslulým skladatelem, který stanul za dirigentským pultem České filharmonie, ovšem nebyl Mahler, nýbrž ještě před ním v roce 1906 Edvard Grieg. V roce 1930 vystoupil s Českou filharmonií Igor Stravinskij, jenž v Praze pod taktovkou Václava Talicha provedl své Capriccio pro klavír a orchestr. Na Pražském jaru roku 1947 dirigoval orchestr Leonard Bernstein při evropské premiéře Symfonie č. 3 Aarona Coplanda a o dva roky později, v roce 1949, řídil filharmoniku Arthur Honegger v programu složeném z jeho vlastních skladeb. Na festivalu Pražské jaro v roce 1966 uvedl Darius Milhaud s Českou filharmonií poprvé svou Hudbu pro Prahu a v roce 1996 dirigoval orchestr Krzysztof Penderecki při premiéře svého Koncertu pro klarinet a komorní orchestr.

K těmto jménům lze připojit mnoho dalších mimořádných osobností, které s orchestrem v průběhu let spolupracovaly: Martha Argerich, Claudio Arrau, Jevgenij Kissin, Erich Kleiber, Leonid Kogan, Erich Leinsdorf, Lovro von Matačić, Ivan Moravec, Jevgenij Mravinskij, David Oistrach, Antonio Pedrotti, Svjatoslav Richter, Mstislav Rostropovič, Gennadij Rožděstvěnskij, Wolfgang Sawallisch, Wolfgang Schneiderhan, Georg Szell, Henryk Szeryng, Bruno Walter a Alexander Zemlinsky.

Celými dějinami orchestru se vinou dvě tematické linky: propagace hudby českých skladatelů a přesvědčení, že hudba může svým působením měnit lidské životy. Při svém založení byla Česká filharmonie definována jakožto „spolek ku povznesení hudebního umění v Praze, jakož i spolek pensijní členů orchestru Národního divadla v Praze, jejich vdov a sirotků“, neboť výtěžek ze čtyř koncertů, jež ročně odehrála, pomáhal podporovat členy orchestru, kteří již nemohli vystupovat, a také nejbližší rodinné příslušníky zemřelých členů. Již ve dvacátých letech 20. století uváděl Václav Talich (šéfdirigent České filharmonie 1919–1941) první koncerty pro dělníky, mládež a dobrovolné spolky, jako byl Červený kříž, Sokol a Jednota slovanských žen, a v roce 1923 zorganizoval tři dobročinné koncerty pro ruské, rakouské a německé hudebníky včetně Vídeňských a Berlínských filharmoniků.

Tohoto kurzu se Česká filharmonie drží i dnes. Vedle České studentské filharmonie, Orchestrální akademie a Ceny Jiřího Bělohávy pro mladé hudebníky má vypracovanou strategii hudebního vzdělávání, v jejímž rámci spolupracuje s více než čtyřmi sty škol. Motivační hudební a písňový program, jehož hlavním motorem je zpěvačka Ida Kedarová, zaměřený na rozsáhlou romskou komunitu v České republice a na Slovensku, pomohl ke zviditelnění a nalezení vlastního hlasu mnoha sociálně vyloučeným rodinám. Součástí rezidence v Carnegie Hall v prosinci 2024 je projekt zaštitěný Fondem Semjona Byčkova pro podporu vzdělávání. V jeho rámci vycestují čtyři členové Orchestrální akademie České filharmonie do New Yorku, kde spojí síly se čtyřmi hudebníky z Orchestrální akademie Carnegie Hall a čtyřmi studenty londýnské Královské hudební akademie.

*„Již několikrát jsem se pozastavil nad krásou, solidností a mimořádnou osobitostí zvuku tohoto velkolepého orchestru.“*  
Rafael Ortega Basagoiti, Scherzo, říjen 2024

